



EESTI TÕULAMMASTE ARETUSÜHING (ETLA)
ESTONIAN SHEEP BREEDING SOCIETY (ESBS)

Eesti lambatõud tunnustati 1958. a. Aretusühingu loomise vajalikkus tulenes sellest, et pärast lammaste tõulava sulgemist 1990. aastal hakkas hägustuma teaduspõhine Eesti lambatõugude aretus. Eesti Tõulammaste Aretusühing (ETLA) asutati 2014. aastal. ETLA loojad soovisid tegeleda just eesti valgepealise ja eesti tumedapealise lambatõu aretamise ja säilitamisega. Ühing korraldab nende tõugude jõudluskontrolli ja peab tõuraamatuid.

Eesti tumedapealine lambatõug (ET) loodi maalamba uttede ristamisel šropširi ja oksfordauni tõugu jääradega. Praegu on ET parandajatõud peale nende veel saksa musta-pealine, läti tumedapealine ja suffolki lambatõug.

Eesti valgepealine lambatõug (EV) loodi maalamba uttede ristamisel ševioti tõugu jääradega. Tänapäeval on EV parandajatõud peale eelnimetatu veel norra valge lammast, dorseti ja tekselli lambatõug.

The Estonian Blackhead (EB) and Estonian Whitehead (EW) sheep were recognised as breeds in 1958. The Estonian Sheep Breeding Society was established in 2014 to revitalise and promote the breeding of Estonian sheep breeds as there had been a slowdown in breeding activities after the state sheep breeding centre was closed in 1990. The Association has a particular interest in preserving and breeding of the Estonian Blackhead and Estonian Whitehead sheep breeds. It organises performance testing and maintains flock books of the breeds.

The Estonian Blackhead breed was developed by crossing Estonian Native ewes and Shropshire and Oxford Down rams. In current breeding practice, German Blackhead, Latvian Darkhead and Suffolk are also used as improver breeds.

The Estonian Whitehead breed was developed by crossing Estonian Native ewes and Cheviot rams. Today, Norwegian White and Texel sheep are also used as improver breeds.

ET ja EV lambatõugude aretusnäitajad/ EB and EW breeding statistics 2017		
Näitaja/Parameter	ET/EB	EV/EW
Aretuskarjade arv/ No of breeding flocks	9	8
Paarituses olnud uttede arv/No of mated ewes	491	338
Tallesid 100 ute kohta/No of lambs per 100 ewe	174	202
Keskmine 100 päeva mass/average weight at 100 days	29,8	30,4
Päevane massi-iive/ daily weight gain, kg	252	260

Mõlema tõu aretuseesmärkideks on tallede kasvukiiruse suurendamine, uttede viljakuse ja emaoomaduste parandamine ning ARR-alleeli esinemissageduse suurendamine, et vähendada TSE vastuvõtlikkust. 2017. aastal hakkas ühing ka idafriisi piimalamba jõudluskontrolli tegema.

Breeding of both breeds is aimed at improving the growth rate of lambs, enhancing the fertility and maternal capacity of ewes, and increasing the frequency of the ARR allele to reduce TSE susceptibility.

Since 2017, the Association has also been responsible for the performance testing of the East Friesian dairy sheep breed.



MTÜ EESTI VUTT (EVÜ)
ESTONIAN QUAIL NPO

MTÜ EESTI VUTT loodi 2016. a. ohustatud eesti vuti tõu püsimiseks, jõudluskontrolli tegemiseks ja säilitus-aretusprogrammi elluviimiseks. MTÜ aretustöö ja oomega-3-rasvhapetega rikastatud vutimunade kui ka vutiliha tootmine toimub Järveotsa Vutifarmis.

The Association Estonian Quail was established in 2016 as a non-profit association. The objectives of the association include maintenance of Estonian Quail as an endangered breed, performance recording, and running relevant preservation and breeding programmes. Breeding work as well as production of omega-3 fatty acid-enriched eggs and quail meat is carried out on Järveotsa Quail Farm.

Näitaja/Parameter	1988	2017
Emasvuti keskmine kehamaas/ mean body weight of females, g	191	202
Muna keskmine mass/mean egg weight, g	12	14
Munatoodang/egg production, pcs	285	300
Tapasaagis 42-päevaselt/dressing percentage at 42 days, %	69	
Rinnalihased lihakehas/breast muscle, % of carcass	30,5	

Eesti vutitõug tunnustati 1987. a ja on ainuke Eestis aretatud põllumajanduslik linnutõug. Aretustööd alustati Kaivere vutifarmis 1977. a lihatõugu vaarao emasvuttide ristamisega munatõugu jaapani isasvuttidega. 2001. a kanti eesti vutt ohustatud tõugude nimekirja. Vutimunade suure populaarsuse tagab muna peaaegu ideaalne sobivus inimorganismile. Munas sisalduvad kõik inimorganismi kasvuks ja arenguks vajaminevad ning inimorganismi poolt sünteesimatud aminohapped, makro- ja mikroelemendid ning vitamiinid.

Development of the breed was started on Kaivere Quail Farm in 1977, where the Pharaoh meat-type females and Japanese egg-type males were crossed. Breed standards of Estonian Quail were approved in 1987, and until now, it remains the only poultry breed ever developed in Estonia. In 2001, Estonian Quail was listed as an endangered breed.

The popularity of quail eggs is due to their almost ideal nutritional quality. Quail eggs contain all the amino acids, macro- and microelements and vitamins which cannot be synthesized by the human body, but are necessary for cell and tissue growth.



EESTI KARUSLOOMAKASVATAJATE ARETUSÜHING (EKAÜ)
ESTONIAN FUR BREEDERS' ASSOCIATION (EFBA)

Karusloomade kasvatamisega hakati Eestis tegelema 1925. a, esialgu kasvatati ainult hõberebaseid, aga sinirebaseid ja minke hakati kasvatama 1936. a. Aastal 1991 oli põhikarjas 95 075 looma. 2000. aastaks vähenes karusloomade arv tunduvalt. 2012. a lõpul oli Eestis kokku 52 639 hõbe- ja sinirebast, minki, tsintšiljat jt karusloomi. Aastatel 2006–2012 jäi müüdnud karusnahkade arv alla 137 000, 2012.–2017. a vähenes see 130 000-ni.

Rebase- ja mingikasvatuse on säilinud Baltimaade suurimas karusloomafarmis AS Balti Karusnahk. Tsintšiljasid ja küüllikuid kasvatatakse väikeettevõtetes. Tsintšiljade kasvatamine hoogustus 1990. a ja nende nahku on edukalt müüdnud Kopenhaageni oksjonikeskuses, saavutades parima müügitulumuse 2010. a, kui müüdi 7560 nahka. Aastal 2017 müüdi oksjonikeskuses 4770 tsintšiljanahka.

2002. aastast tegutsenud MTÜsse Eesti Karusloomakasvatajate Aretusühing kuuluvad karusloomakasvatajad, kes on huvitatud eelkõige aretustöö edendamisest. Tsintšiljafarmid teevad aretustööd standardtüüpi tsintšiljadega, küüllikufarmides on valdavaks liha-nahatüüpi küüllikutõud. Nahaküüllikute kasvatuse oli populaarne 1990. a alguses, mil reksküüllikunahad olid maailmaturul nõutud. Laienemas on villaküüllikute kasvatamine.

EKAÜ kuulub Euroopa Karusloomakasvatajate Assotsiatsiooni, seistes karusloomakasvatajate huvide eest.

Fur farming was started in Estonia in 1925. Initially only silver foxes were farmed. In 1936 blue foxes and minks were introduced. In 1991, the breeding stock comprised 95,075 animals, whereas by the year 2000 the number of fur animals decreased significantly. In late 2012, there were 52,639 farmed fur animals in Estonia, including silver and blue foxes, minks, chinchillas and other species. Between 2006 and 2012, less than 137,000 pelts were sold annually, whereas sales decreased to 130,000 between 2012 and 2017.

Foxes and minks are reared on a fur farm operated by AS Balti Karusnahk which is the largest of its kind in the Baltic states. Chinchilla and rabbit farming is practiced on a small scale basis. Chinchilla farming boosted in the 1990s. Chinchilla pelts have successfully been sold at Copenhagen Fur, whereas the biggest sales (7,560 pelts) were recorded in 2010. In 2017, a total of 4,770 chinchilla pelts were sold at the auction.

The Estonian Fur Breeders' Association was constituted in 2002 as a non-profit organisation. Its member fur farmers are committed to promoting selective breeding. Breeding of Standard chinchillas is undertaken by chinchilla farmers. Meat and fur rabbits are most commonly bred on rabbit farms. Fur rabbits used to be more popular in the early 1990s when Rex pelts were in high demand in the international market. Breeding of wool breeds is expanding.

As a member of the European Fur Breeders' Association, the Estonian Fur Breeders' Association stands for the interests of Estonian fur farmers.



EESTI LOOMAKASVATUS 2000–2017
ANIMAL PRODUCTION IN ESTONIA 2000–2017

Loomade arv/Livestock and poultry numbers (10³)

Aasta/Year	2000	2005	2010	2015	2017
Veised/Cattle	252,8	249,5	236,3	256,2	250,9
piimalahmad/of which dairy cows	131	112,8	96,5	90,6	86,4
Sead/Pigs	300,2	346,5	371,7	304,5	289,1
Lambad ja kitsed/Sheep and goats	32,2	52,4	82,7	90,9	85,9
Linnud/Poultry	2366,4	1878,7	2046,4	2161,8	2252,7



Piimatoodang/Milk production

Aasta/Year	2000	2005	2010	2015	2017
Kogutoodang/Total, 10 ³ t	629,6	670,4	676,0	783,2	791,8
Lehma kohta/Per cow, kg	4660	5886	7021	8442	9159



Lihatoodang tapamassis/Meat production (10³ t)

Aasta/Year	2000	2005	2010	2015	2017
Kogutoodang/Total	53,3	67,1	75,4	85,6	74,5
sh sealihha/of which pork	30,3	39,5	45,8	50,1	41,6
veiseliha/beef	15,4	13,4	12,9	15	11,9
linnuliha/poultry meat	7,3	13,8	16	19,8	20,4
lamba- ja kitseliha/ sheep and goat meat	0,3	0,3	0,7	0,7	0,6



Munatoodang/Egg production

Aasta/Year	2000	2005	2010	2015	2017
Kogutoodang/Total, 10 ⁶	254,7	209,0	181,9	204,4	202,5
Kana kohta/Per hen	301	260	261	272	275

EESTI TÕULOOMAKASVATUSE LIIT (ETLL)
ESTONIAN ANIMAL BREEDING ASSOCIATION (EABA)

President: Dr Olev Saveli, Professor Emeritus
51006 Kreutzwaldi 46, Tartu
Tel: 372 7 313 455 GSM 372 527 8529
e-mail: olev.saveli@emu.ee http://www.etll.ee

EESTI TÕULOOMAKASVATAJATE ÜHISTU (ETKÜ)
ANIMAL BREEDERS' ASSOCIATION OF ESTONIA (ABAE)

79005 Keava, Raplamaa Faks/Fax: 372 489 0680
Nõukogu/Board: Aavo Mölder, PhD
Tel: 372 749 9230 GSM 372 516 1215
Juhatusesimees/general manager: Tanel Bulitko
Tel: 372 489 0681 GSM 372 510 8253
e-mail: must@estpak.ee http://www.etky.ee
61406 Märja, Tartumaa, Tartu Faks/Fax 372 749 3200
Tel: 372 7 493 234 GSM 372 516 7821
e-mail: tonu.polluaar@etky.ee

EESTI MAAKARJA KASVATAJATE SELTS (EK SELTS)
ESTONIAN NATIVE CATTLE BREED SOCIETY (ENCBS)

85008 Selja tee 1a, Sauga asula, Tori vald, Pärnumaa
Tel/faks/Fax: 372 443 0035
Juhatus/ Board: Lorette Kald GSM: 372 517 1786
Tegevjuht/Managing Director: Käde Kalamees, MSc GSM: 372 502 0858
e-mail: ekselts@gmail.com http://www.maakari.ee

EESTI HOBUSEKASVATAJATE SELTS (EHS)
ESTONIAN HORSE BREEDERS' SOCIETY (EHBS)

86801 Tori, Pärnumaa Tel: 372 446 6995
Juhatus/Board: Imre Sams GSM: 372 503 1892
Direktor/Director: Krista Sepp GSM: 372 53407095
e-mail: ehs@ehs.ee http://www.ehs.ee

EESTI TÕULAMMASTE ARETUSÜHING (ETLA)
ESTONIAN SHEEP BREEDING SOCIETY (ESBS)

51003 Õpetaja 9, Tartu
Juhatus / Board: Rein Mirka GSM 372 510 5029
e-mail: wasala@hotmail.ee http://www.etla.weebly.com/

MTÜ EESTI VUTT (EVÜ)
ESTONIAN QUAIL NPO

60403 Alajõe, Peipsiääre vald, Tartumaa
Juhatus/Board: Janika Jõgi GSM: 372 5346 7690
Harald Tikk GSM: 372 528 6828
Lembit Liivamägi GSM: 372 5836 6310
e-mail: evutt@evutt.ee http://www.evutt.ee

EESTI KARUSLOOMAKASVATAJATE ARETUSÜHING (EKAÜ)
ESTONIAN FUR BREEDERS' ASSOCIATION (EFBA)

Esimees/Chairman: Leander Pragi GSM: 372 515 3068
e-mail: yhing@efba.ee http://www.efba.ee

*Compiled by O. Saveli,
Eesti keele korrektor Silvi Seesmaa
Tõlked: inglise keelde Liisa Hansson, vene keelde Irina Koksharova
Printed by OÜ Paar*



EESTI TÕULOOMAKASVATUSE LIIT (ETLL)
ESTONIAN ANIMAL BREEDING ASSOCIATION (EABA)
ЭСТОНИЙ СОЮЗ ПЛЕМЕННОГО ЖИВОТНОВОДСТВА (ЭСПЖ)

ETLL kui MTÜ asutati 1993. a aretusühitude ja tõuseltside poolt. Liidu president ja asepresident (loomaoomanik) valitakse kolmeks aastaks.

ETLL-i põhiülesandeks on koordineerida liikmete tegevust ühistes huvides, esindada ja läbi rääkida riigiasutustega seaduseloomes, organiseerida ühisüritusi, korraldada seminare/konverentse teaduse ja praktika küsimustes.

Esimene parimate tõuloomade näitus oli 1990. a, alates 1997. a toimub koostöös Eesti Põllumajandusmuuseumiga näitus-konkurss Ülenurmel septembrikuu esimesel laupäeval. Alates 1998. a annab ETLL välja igas kvartalis ilmutat ajakirja Tõuloomakasvatuse. Viimastel aastatel on ETLL'il valminud koostöös Lõunameediaga viis dokfilmi.

The Estonian Animal Breeding Association (EABA) was established by breed societies and breeders' associations in 1993 as a non-profit organisation. The President and Vice-President (a representative of animal owners) of EABA are elected for a three-year term.

The major tasks of EABA involve coordinating the activities of breeding organisations, representing its members in negotiations with public authorities within the legislative process, organising public events and workshops to disseminate research perspectives, and providing practical advice to animal breeders.

Estonia's first livestock show was organised in 1990. Since 1997, the show has been annually held on the first Saturday in September in cooperation with the Estonian Agricultural Museum at Ülenurme. EABA's journal of animal breeding 'Tõuloomakasvatuse' has been published quarterly since 1998. In recent years, five documentaries on livestock breeding topics have been made in collaboration with Lõunameedia OÜ.

ЭСПЖ был основан как некоммерческая организация в 1993 году товариществом племенного животноводства и обществами разведения пород животных. Президента и вице-президента (представителя владельцев племенных животных) союза выбирают на трёхлетний срок.

ЭСПЖ координирует деятельность членов союза, выступает посредником между животноводами и соответствующими государственными структурами, участвует в разработке законопроектов, организует совместные мероприятия, проводит семинары и конференции по научным и практическим проблемам племенного животноводства.

Первая выставка лучших племенных животных Эстонии была организована в 1990 году. Начиная с 1997 года, это мероприятие проходит ежегодно в первую субботу сентября в Юленурме, и в его организации, помимо ЭСПЖ, принимает активное участие Эстонский музей сельского хозяйства. С 1998 года ЭСПЖ издаёт ежеквартальный журнал «Племенное животноводство». За последние несколько лет, ЭСПЖ, при сотрудничестве с организацией «Лыунамедия», было создано пять документальных фильмов.





EESTI TÕULOOMAKASVATAJATE ÜHISTU (ETKÜ)
ANIMAL BREEDERS' ASSOCIATION OF ESTONIA (ABAE)
ЭСТОНСКАЯ АССОЦИАЦИЯ ПО ПЛЕМЕННОЙ РАБОТЕ (ЭАПР)

ETKÜ on asutatud 1993. aastal. Ühistu tegeleb kahe piimatõu, eesti holsteini ja eesti punase ning lisaks seitsmeteistkümne lihaise tüü aretusega. Ühistu liikmeks on ligi tuhat veisekasvatajat. Ühistu peamiseks tegevusvaldkondadeks on tõuraamatute pidamine ja tõutunnistuste väljastamine. Kõikidele tõugudele on koostatud aretusprogrammid aretustöö suunamiseks. Ühistu korraldab ka aretusveiste välimiku hindamist. Praeguseks on kujunenud organisatsioonist Baltikumi suurim aretusorganisatsioon.

Peamiseks tootmisvaldkonnaks ühistul on Eestis ainukeses seemendusjaamas sugupulldelt sperma tootmine ja selle käitlemine. Seemendusjaama farmides on ligikaudu 170 erinevat tõugu sugupulli. Aastas toodetakse üle 0,5 mln doosi vääruslikku veisespermat. Viiakse läbi erinevate lihatõugu noorpulide söötmisskatsed.

The Animal Breeders' Association of Estonia (ABAE), established in 1993, aims to promote breeding of the two dairy breeds – Estonian Holstein and Estonian Red Cattle, and also a total of seventeen beef breeds. The Association has almost a thousand members. Its main responsibilities include administration of herdbooks and issue of pedigree certificates. Breeding programmes have been developed for each breed. ABAE also undertakes classification of breeding cattle. Today, ABAE is the largest breeding organisation in the Baltic states.

The Association operates Estonia's only AI station that collects and processes semen from breeding bulls. The station has 170 breeding bulls of different breeds. A total of 500,000 semen doses are produced yearly. Feeding experiments are conducted with young bulls of different beef breeds.

ЭАПРЖ была основана в 1993 году. Ассоциация занимается разведением двух молочных пород крупного рогатого скота – голштинской и красной эстонской, а также семнациати мясных пород. Около тысячи заводчиков крупного рогатого скота являются членами данной ассоциации. Основная деятельность ЭАПР – ведение племенных книг и выдача племенных свидетельств. Для всех пород составлены племенные программы, цель которых – координировать племенную работу. Ассоциация проводит мероприятия, в ходе которых оценивается экстерьер племенного крупного рогатого скота. На сегодняшний день ЭАПР – это крупнейшая племенная организация в Прибалтике.

Главное направление производственной деятельности ассоциации – это сбор и обработка спермы племенных быков на единственной в Эстонии станции искусственного осеменения. Поголовье станции составляет 170 племенных быков различных

пород, содержащихся на разных фермах. В год производится более 500 000 доз ценной спермы племенных быков. Также проводятся эксперименты по откорму молодых быков мясных пород.

Eesti piimatõugu veiste aretus on kestnud üle 150 aasta. Holsteiniisunaalse aretuse alguseks saab pidada 1970. aastate teist poolt, kui esimesed USA holsteini pullid Eestisse saabusid. Tänapäeval jätkatakse Põhja-Ameerika, Lääne- ja Põhja-Euroopa edukamate riikide aretusmaterjali levitamist Eestis. Eesti punase tüü aretus on väga pika ajalooga, kuid lehmade arvukus on langenud. Tihedad koostööd tehakse Põhja-Euroopaga, kust leitakse sobivat aretusmaterjali.

Väga tähtis on piimalehmade osakaal jõudluskontrollis, mis Eestis on 96%. Eesti piimalehmade toodang on Euroopas teisel kohal. Üle 80% piimakarjast on holsteini tõugu lehmad, kelle toodang ulatub 10 000 kilogrammini aastas. ETKÜ on Eesti Põllumajandusloomade ASI väikeksionär. Koostöös saab paremini suunata veisekasvatajate olulisi arenguid.

Estonian dairy cattle breeds have developed over more than 150 years of breeding. Holstein breeding started in the second half of the 1970s when the first US Holstein bulls were imported. Today, the best breeding material from Northern American as well as Western and Northern European countries is distributed by ABAE. The Estonian Red Cattle breed has a long history. However, Red Cattle population has dropped. ABAE has a working relationship with Nordic suppliers to find suitable breeding material.

A total of 96% of the Estonian dairy cattle are registered in the milk recording system. Estonia ranks 2nd among the EU member states in average milk production per cow. Over 80% of dairy cattle are Holsteins whose milk yield is up to 10,000 kg per cow per year. ABAE is a minority shareholder in Estonian Livestock Performance Recording Ltd. This cooperation helps cattle farmers to better target their activities.

Разведение крупного рогатого скота молочных пород развивается в Эстонии уже более 150 лет. Началом разведения скота голштинской породы можно считать вторую половину 1970-х годов, когда в Эстонию были завезены из США первые голштинские быки. В настоящее время в Эстонии продолжают активно развивать и распространять наиболее успешные племенные линии Северной Америки, Западной и Северной Европы. История развития красной эстонской породы коров очень длинная, но в настоящее время поголовье этой породы в Эстонии уменьшилось. Эстония активно сотрудничает с различными странами Северной Европы с целью подбора необходимого племенного материала.

Контроль продуктивности очень важен для селекционного процесса и 96% молочных коров Эстонии участвуют в нём. Продуктивность эстонских молочных коров на втором месте в Европе. Более 80% общего поголовья молочных коров составляют голштинские коровы, производящие до 10000 кг молока в год. ЭАПР является небольшим акционером АО «Центр контроля продуктивности сельскохозяйственных животных Эстонии». Это сотрудничество позволяет заводчикам крупного рогатого скота более эффективно планировать свою деятельность.

Lihaveiste sihipärase aretuse alguseks saab pidada 1995. aastat. Aretusmaterjali on ostateud mitmest Euroopa riigist. Lihatõugu veistest valdava osa moodustavad aberdini-anguse ja herefordi tõug. Populaarsed on ka limusiini, simmentali, šarolee, hele akviteeni ja šoti mägi veiste tõud. Lihatõugu veiste koguarv suureneb, sest Eestis on looduslikke rohumaid piisavalt.

2019. aastal täitub kolmkümmend aastat piimalehmade vssikkonkursside korraldamisest. Ligi saja lehma hulgast valitakse kõige kaunimad Eesti piimalehmad. Alates 1993. aastast hindavad lehma väliskohtunikud. 2015. aastal hakati korraldama lihatõugu noorveiste konkurssse.

Eesti tõuveiseid on eksporditud ka Vene Föderatsiooni, Valgevenesse, Gruusiasse, Usbekistani, Ukrainasse, Moldovasse ja Türgi. ETKÜ on Euroopa ja maailma erialaorganisatsioonide liige.

Purposeful breeding of beef cattle was initiated in 1995. Breeding material has been purchased from different European countries. Aberdeen Angus and Hereford are the dominant breeds. Other popular breeds are Limousin, Simmental, Charolais, Blonde d'Aquitaine, and Highland cattle.

Cow championships (Vissikkonkurss) have already been held for 29 years. The national champions are selected from nearly 100 cows. Since 1993, international judges are invited to evaluate the cows. Competitions for young beef cattle have been held since 2015.

Estonian breeding cattle have been exported to Russia, Belarus, Uzbekistan, Ukraine, Moldova, and Turkey. ABAE is a member of European and global breeding organisations.

Мясной крупный рогатый скот начали целенаправленно разводить в 1995 году. Племенной материал закупили в различных странах Европы. Большую часть поголовья составляют животные aberдин-ангусской и herefordской пород. Также довольно популярны лимузинская, симментальская, шаролеская, светлая аквитанская и шотландская высокогорная породы. Благодаря наличию обширных пастбищных земель в Эстонии, поголовье крупного рогатого скота мясных пород постоянно увеличивается.

В 2019 году исполнится 30 лет конкурсу молочных коров, в ходе которого из почти 100 коров выбирают самых красивых молочных коров Эстонии. Начиная с 1993 года оценивает коров судья из других стран. С 2015 года начали проводить также конкурсы для молодняка мясных пород.

Эстония экспортирует племенных животных в Россию, Белоруссию, Грузию, Узбекистан, Украину, Молдавию и Турцию. ЭАПР входит в состав различных специализированных организаций Европы и мира.

EESTI MAAKARJA KASVATAJATE SELTS (EK SELTS)
ESTONIAN NATIVE CATTLE BREED SOCIETY (ENCBS)

Maakari kujunes välja koos eesti rahvusega. 1910. aastast hakati teadlikult aretama eesti maakarja ja tõuraamat asutati 1919. a. Eesti Maakarja Kasvatavate Selts registreeriti 1920. a. Selts taastati 14. oktoobril 1989. a.

EK Seltsil on 159 liiget. Juhatas koordineerib aretus- ja säilitustööd vastavalt programmidelle aastateks 2013–2023. Eesti maatõug on kantud FAO ülemaailmsesse ohustatud tõugude raamatusse.

Sugulusaretuse vältimiseks on imporditud läänesoome tüü aretusmaterjali. Kahel perioodil on kasutatud džörsi tõugu, kes suurendas piimarasvasisaldust ja valgusisaldust. Rootsist punase nudi tüü kaks pulli suurendasid lehmade kehmassi ja piimajõudlust. Alates 2003. aastast on kasutatud puhasaretust.

The Estonian Native Cattle breed has evolved from the local aboriginal herd throughout centuries. Purposeful breeding began in 1910 and the herdbook was established in 1914. The Estonian Native Cattle Breed Society was first founded in 1920, and re-established on 14 October 1989.

The Society has 156 members across Estonia. The board of directors coordinates breeding programmes that have been established for the period 2013 – 2023.

The Estonian Native Cattle breed is listed by FAO as an endangered-maintained breed. To prevent inbreeding, the Western Finncattle breed has been used as breeding material. Jersey breed has been used within two breeding periods to increase the milk fat and protein levels of the breed. Two Swedish Red Hornless breed bulls were used to increase the body weight and milk productivity of Estonian Native cows. Since 2003 purebreeding has been used.

Eesti maatõu piimatoodangunäitajad: aasta, lehmade arv, osatähtsuse protsent, piima kg, rasva kg, rasvaprotsent, valku kg, valguprotsent ja R+V kg/ Production statistics: Year, No. of cows, % of the total dairy cow population, Milk (kg), Fat (kg), Fat (%), Protein (kg), Protein (%), F+P (kg)

1990 – 566 – 0,2 – 3430 – 152 – 4,43 – 114 – 3,32 – 266
2000 – 443 – 0,4 – 3936 – 188 – 4,78 – 137 – 3,49 – 325
2010 – 461 – 0,5 – 4850 – 221 – 4,55 – 164 – 3,38 – 385
2017 – 520 – 0,6 – 4475 – 204 – 4,55 – 152 – 3,41 – 356

Jõudluskontrollis on 520 lehma ja 18 tõufarmi. Rekordilehm Pipi EK 8299833A lüpsis 2013. a. 4. laktatsioonis 305 päevaga 12 700–4,01–510–3,12–397–906. Suurima päevalüpsis rekordil lüpsis Pamela EK 10935736A (62 kg). Eluea piimatoodangu rekord kuulub Taisile EK 1493450, 91 laktatsioonis 82 654 kg.

Parimad tõufarmid/The best breeding farms, 2017
TÜ Mereranna PÜ 28 – 6383 – 4,47 – 285 – 3,39 – 217 – 502
Eerika Farm OÜ 5 – 5599 – 4,80 – 269 – 3,72 – 209 – 478
Saare maakari OÜ 21 – 5740 – 4,36 – 250 – 3,43 – 197 – 447
Palu talu 6 – 5920 – 4,77 – 282 – 3,52 – 208 – 490
Karukämmal OÜ 20 – 5853 – 4,60 – 269 – 3,42 – 200 – 469
Metsapere talu 52 – 6149 – 4,48 – 275 – 3,48 – 214 – 489
Andressaare talu 5 – 5900 – 4,38 – 258 – 3,44 – 203 – 461

Teadusuuringud kinnitavad, et eesti maatõu piimatoodangu geneetiline potentsiaal on 6000–9000 kg piima, mis on väga heade laapumisomadustega.



EESTI HOBUSEKASVATAJATE SELTS (EHS)
ESTONIAN HORSE BREEDERS' SOCIETY (EHSB)
ЭСТОНСКОЕ ОБЩЕСТВО ЗАВОДЧИКОВ ЛОШАДЕЙ (ЭОЗЛ)

Eesti Hobusekasvatavate Selts on asutatud 1992. Seltsi põhitgevus on tõuraamatute pidamine, jõudluskontrolli läbiviimine ja aretusväärtuse hindamine, lisaks aretajate nõustamine, säilitusprogrammide koordineerimine. Seltsi kuuluvad eesti, tori, eesti raskeveo, trakeeni ja araabia täisverelise hobuse kasvatavate haruühtsused. Aretusühingul on 338 liiget (juuni 2018).

The Estonian Horse Breeders' Society was established in 1992. The Society's main activities involve keeping stud books, performance testing, and estimation of breeding values. It also provides specialist advice and guidance for horse breeders and owners, and coordinates preservation programmes. The Society has five branch societies that represent the following breeds: Estonian Native, Tori, Estonian Heavy Draught, Trakehner, and purebred Arab horse. The Society has 338 members (as of June 2018).

Эстонское общество заводчиков лошадей было основано в 1992 году. Основной деятельностью общества является ведение племенных книг, проведение тестов по контролю продуктивности и оценка племенной ценности животных, а также консультации заводчиков, координирование программ по сохранению пород. В состав общества входят отдельные специализированные союзы заводчиков лошадей эстонской, торийской, эстонской тяжеловозной, траккененской и арабской пород. В обществе заводчиков 338 членов (июнь 2018 года).

Tõug/ Breed	Hobused/ Horses	Täkid/ Stallions	Märad/ Mares	Varsad/ Foals 2017
Eesti hobune/Estonian Native	1787	55	593	84
Tori hobune/Tori	1138	39	301	51
sh TR/SBTA-section	614	27	186	27
TR/SBTB-section	524	12	115	24
Eesti raskeveo hobune/ Estonian Heavy Draught	382	14	111	48
Trakeeni hobune/Trakehner	353	6	83	12
Araabia täisvereline/ Purebred Arab	89	4	29	4

Hobuseid kasutatakse ratsakoolides, ratsaspordis, looduskaitsealadel maastikuhooldajadena, hobuturismis, pärandkultuuri säilitajadena talutöödel, metsatöödel ja hipoteraapia eesmärgil.

Horses are used for various purposes, e.g., for horseback riding training at riding schools, equestrian sports, lawn and landscape maintenance, recreation and tourism, horse powered farming as part of rural heritage, horse logging in forestry management practice, and hippotherapy.

Лошадей вышеупомянутых пород используют в конноспортивных школах, конном спорте, для ухода за ландшафтом в заповедниках, в конном туризме, в сельскохозяйственных работах с целью сохранения аграрного наследия и традиций, на лесоповале и в гипотерапии.

Hobusekasvatuse edendamiseks organiseeritakse üritusi aastaringelt, kuid eriti populaarsed on tõupäevad. Eesti hobuse päev toimub traditsiooniliselt Carl Robert Jakobsoni Talumuuseumis, 2018. aastal juba kaheksandat korda. Tori tõugu noorhobuste näitus toimuvad Tori Hobusekasvanduses igal aastal 20. augustil. Eesti raskeveo hobuse päevased korraldatakse alates aastast 1995. Infot jagatakse seltsi kodulehtedel www.ehs.ee, www.eestihobune.ee, www.torihobused.ee, www.eestiraskeveohobune.ee, www.estarab.ee ning trakeenide kohta on rohkem infot Heimtali Hobusekasvanduse kodulehel www.hobusekasvandus.ee.

Eesti Hobusekasvatavate Selts on Eesti Tõuloomakasvatuse Liidu (ETLL) liige. Seltsi tõukonkursside parimaid hobuseid esitletakse igal aastal septembri esimesel nädalavahetusel Ülenurmel ETLLi aastanäitusel Tõuloom.

To promote horse keeping, the Society organises and holds different events all year round. Breed shows are among the most popular of those. For example, in 2018, the Estonian Native Horse Day is held at the C.R. Jakobson Farm Museum already for the eighth time. The Young Horse Show for Tori Horses is annually held on the 20th of August at Tori Stud. The Estonian Heavy Draught Horse Days have been held since 1995. You may find additional information about the breeds at: www.ehs.ee, www.eestihobune.ee, www.torihobused.ee, www.eestiraskeveohobune.ee, www.estarab.ee, and www.hobusekasvandus.ee (the latter is the website of OÜ Heimtali Hobusekasvandus that provides information about Trakehner horses).

The Estonian Horse Breeders' Society is a member of the Estonian Animal Breeding Association (EABA). The winners of each breed event are exhibited at the annual Livestock Show of EABA held at Ülenurme on the first weekend in September.

Многочисленные мероприятия, организуемые обществом в течение всего года, способствуют развитию племенного коневодства. Наиболее популярны дни пород. День эстонской породы лошадей традиционно проходит в музее-усадебке Карла Роберта Якобсона. В 2018 году это мероприятие проходило уже в восьмой раз. Выставка молодых лошадей торийской породы проходит каждый год 20 августа на конезаводе «Тори». Дни эстонской тяжеловозной породы проводятся с 1995 года. Дополнительную информацию о лошадях траккененской породы можно получить на интернет-странице конезавода «Хеймтали» www.hobusekasvandus.ee.

Эстонское общество заводчиков лошадей является членом Эстонского союза племенного животноводства (ЭСПЖ). Лошадей-победителей конкурсов пород представляют на выставке Эстонского союза племенного животноводства (ЭСПЖ) «Породистое животное», которая проходит в первые выходные дни сентября в Юленурме.

